

bağbahçe

ÇEVRE BAHÇE ÇİÇEK DERGİSİ SAYI: 47 MAYIS-HAZİRAN 2013 FİYATI: 5 TL

Balkon Bahçeciliği
Balkonda Mevsim Çiçekleri

Türkçe Bilimsel
Bitki Adları Yönergesi

Sakuralar Altında
Canlanan Anılar

NGBB SOĞANLI BİTKİLER
KOLEKSİYONU

Akyıldız
(*Ornithogalum* sp.)

Akyıldız
(*Ornithogalum alpigenum*)

Soryaz
(*Ornithogalum armeniacum*)

Göze sasal
(*Ornithogalum comosum*)

Kirpi sasal
(*Ornithogalum fimbriatum*)

Akbaldır
(*Ornithogalum narbonense*)

Tükrukotu
(*Ornithogalum nutans*)

Karayıldız
(*Ornithogalum persicum*)

Dönek yıldız
(*Ornithogalum refractum*)

Sakarca
(*Ornithogalum sigmoideum*)

Atkestanesi
(*Aesculus hippocastanum*)

TÜRKİYE'NİN TEHDİT ALTINDAKİ BİTKİLERİ
Darende çöveni (*Gypsophila leuochleana*)
Has topbaş (*Klasea bornmuelleri*)

Ardışık
Bitkilendirme

Fotoğraf: Zafer Karaca

Vatamı Balkan Yarımadası olan, ancak tüm kuzey yarıkürede yayılmış gösteren atkestanesi (*Aesculus hippocastanum* L.), atkestanesigiller (Hippocastanaceae) ağacının kurutulmuş olgun tohumlarıdır. Kışın yapraklarını döken ağacın boyu, 25 metreye kadar yükselir. Ülkemizde daha çok bulvar ve park ağacı olarak yetiştirilir.

Alman Farmakopesi (DAB)'ne göre, tohumlardan hazırlanan kuru ekstre, en az % 3 anhidr essin üzerinden hesaplanmış triterpenik glikozit içermelidir. Avrupa İlaç Ajansı (EMA)'nın Tıbbi Bitkisel Ürünler Komitesi (HMPC), hem iyi tanımlanmış kullanım hem de geleneksel kullanım esaslarını içeren topluluk monografi yayınlamıştır.

HMPC'ye göre, "İyi Tanımlanmış Kullanım" için ağızdan alınacak atkestanesi kuru ekstresi, % 40-80 etanolla hazırlanmalı ve essin üzerinden, içinde % 26-28 triterpenik gliko-

Atkestanesi

(*Aesculus hippocastanum* L.)

zitler olacak şekilde standardize edilmelidir. Şiş bacaklar, varisli damarlar, ağırlık hissi, hemoroit, ağrı, yorgunluk, kaşıntı, baldırlarda kramp ve gerilimle kendini gösteren kronik venöz yetmezliği tedavisinde endikedir. 50 mg essin üzerinden hesaplanmış triterpenik glikozite göre hazırlanmış standart ekstre, yetişkinler ve yaşlılar tarafından günde 2 defa alınabilir. Günlük doz, 100 mg essine tekabül eder. 18 yaş altı ergenler ve çocuklar için ağızdan kullanımı önerilmez. Yararlı sonuç almak için en az 4 hafta süresince kullanılmalıdır.

Yapılan 17 klinik deneyin meta-analizine göre, standart atkestanesi ekstresi ödem, ağrı, kaşıntı gibi kronik damar yetmezliği semptomlarını plaseboya nazaran önemli ölçüde azaltır.

Geleneksel kullanımda, sadece haricen uygulama yapılır. Bunun için etanolla (% 25-50) hazırlanan kuru ekstre, merhem/jel bazında yaklaşık % 1 essin içerecek şekilde ayarlanır. % 50 etanolla 1:5 oranında hazırlanan tentür, % 20 oranında merhem/jel formülasyonuna katılır. Basit damar dolaşım sıkıntılarına bağlı bacak ağrılığı ve rahatsızlığı semptomlarının giderilmesi ile yerel ödem ve hematom gibi berelenme belirtilerinin tedavisi

için haricen tatbik edilir. Yetişkinler ve yaşlılar tarafından, tatbik bölgesine günde 1-3 defa ince tabaka halinde sürülür. 18 yaş altı ergen ve çocuklar tarafından kullanımı önerilmez. Kesik cilt, göz etrafı ve mukoza dokusuna sürülmemelidir.

Hamile ve lohusaların kullanımı tavsiye edilmez.

Atkestanesi tohumu, % 36 oranında essin adı verilen kompleks triterpenik saponin karışımı içerir. Triterpenik oligoglikozitler essin Ia, Ib, IIa, IIb, IIIa; açılmış polihidroksioleanen tipi triterpenik oligoglikozitler IIIb, IV, V, VI; izoessinler Ia, Ib, V şeklinde isimlendirilir. Terkipte ayrıca sapogenoller (hippoeokulin ve barringtogenol-C), flavonoidler (flavonol glikozitleri), kondanse tanenler, kinonlar, steroller (stigmosterol, alfa-spinasterol, beta-spinasterol, beta-sitosterol), yağ asitleri (linolenik, palmitik, stearik) bulunur.

K. Hüsnü Can Başer

Prof. Dr. Anadolu Üniv. Eczacılık Fak.

Fotoğraflar: Salih Sercan Kanoğlu

Bu yazıda belirtilen ifadeler, sadece bilgilendirme amaçlıdır; tavsiye niteliği taşımaz. Hastalıkta, tedavinin mutlaka doktor kontrolünde yapılması gerektiği unutulmamalıdır.

